

Sygn. akt I C 1362/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2018 roku

Sąd Rejonowy w Kłodzku Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Daria Ratymirska

Protokolant: p.o. prot. sąd. Małgorzata Zawieja

po rozpoznaniu w dniu 25 października 2018 roku w Kłodzku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) sp. z o. o. z siedzibą w W.

przeciwko I. G.

o zapłatę kwoty 9.436,72 zł

I. zasądza od pozwanej I. G. na rzecz strony powodowej

(...) sp. z o. o. z siedzibą w W. kwotę 8.260,13 zł (osiem tysięcy dwieście sześćdziesiąt złotych trzynaście groszy) z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od kwoty 7.500 zł od dnia 9 maja 2018 roku do dnia zapłaty i z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 760,13 zł od dnia 9 maja 2018 roku do dnia zapłaty;

II. oddała powództwo w dalszej części;

III. zasądza od pozwanej I. G. na rzecz strony powodowej (...) Spółki z o. o. w W. kwotę 1841,79 zł, tytułem zwrotu kosztów procesu.

(...)

UZASADNIENIE

Strona powodowa (...) Finanse sp. z o.o. z siedzibą w W. wniosła pozew przeciwko I. G. o zapłatę kwoty 9436,72 zł z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od kwoty 7500 zł (żądaną tytułem należności głównej) od dnia 9 maja 2018r., z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 789,22 zł (żądaną tytułem skapitalizowanych odsetek umownych za opóźnienie naliczonych od kwoty kapitału, tj. 7500 zł, od dnia 10.07.2017r. do dnia 8.05.2018r.) od dnia 9 maja 2018r. i z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od kwoty 1147,50 zł (żądaną tytułem prowizji za obsługę pożyczki) od dnia 9 maja 2018r. Podała, że strony łączyła umowa pożyczki w kwocie 7500 zł, zawarta w dniu 9 czerwca 2017r., na podstawie której pozwana zobowiązała się zwrócić stronie powodowej całą kwotę udzielonej pożyczki w wysokości 7500 zł do dnia 9.07.2017r. wraz z należną prowizją. Pozwana nie spełniła swojego świadczenia.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwana wniosła o oddalenie powództwa, zarzuciła brak udowodnienia podstawy istnienia i wysokości dochodzonego roszczenia, brak wskazania sposobu wyliczenia należności głównej, brak wskazania podstawy wypowiedzenia umowy, brak wskazania podstawy wymagalności dochodzonej kwoty, brak dokonania pełnego rozliczenia zadłużenia, zamieszczenia w umowie postanowień, stanowiących klauzule abuzywne,

a z ostrożności procesowej – zarzut przedawnienia roszczenia. Podniosła, że powód nie wykazał, aby w ogóle pożyczka została wypłacona. Odnośnie istnienia klauzul abuzywnych, podniosła, że powód dochodzi zapłaty z tytułu prowizji, która wydaje się być nadmiernie wysoka w stosunku do kwoty udzielonej pożyczki. Z ostrożności procesowej pozwana wniosła o rozłożenie zasądzonej należności na raty.

Na rozprawie w dniu 25 października 2018r. pozwana przyznała, że zawarła z powodem umowę pożyczki z dnia 9 czerwca 2017r., na podstawie której zobowiązała się zwrócić stronie powodowej całą kwotę udzielonej pożyczki w wysokości 7500 zł do dnia 9.07.2017r. Przyznała, że nie wywiązała się należycie ze swojego zobowiązania i zapłaciła z tego tytułu jedynie kwotę 100 zł, ponieważ z uwagi na wielość zaciągniętych zobowiązań, nie miała środków na spłatę całego zobowiązania. Podniosła, że bezskutecznie zwracała się do powoda o rozłożenie długu na raty.

Bezspornym było, że strony łączyła umowa pożyczki (nr (...)) z dnia 9 czerwca 2017r., na podstawie której pozwana zobowiązała się zwrócić stronie powodowej całą kwotę udzielonej pożyczki w wysokości 7500 zł do dnia 9.07.2017r. Do zawarcia umowy doszło za pomocą formularza, umieszczonego na stronie internetowej, należącej do (...) Finanse sp. z o.o.

Sąd ustalił:

W dniu 8.09.2017r. pozwana wpłaciła kwotę 100 zł na rachunek bankowy należący do (...) sp. z o.o.”, wskazany w e-mailu z dnia 30.08.2017r. przez W. M., pracownicę (...) sp. z o.o. we W.. W tytule przelewu pozwana podała: „ (...) spłata kapitału pożyczki (...).

Dowód:

potwierdzenie przelewu, wydruk e-mail z dnia 30.08.2017r. (k-44-45).

Pozwana ma 47 lat, utrzymuje się z wynagrodzenia za pracę w O., w wys. 2400 zł netto, oraz z prac dorywczych, jako pomoc domowa, w wysokości 1000 zł miesięcznie. Nie ma nikogo na utrzymaniu i nikt jej nie pomaga w utrzymaniu, sama prowadzi gospodarstwo domowe. Ma wiele zobowiązań kredytowych wobec różnych podmiotów, od 4 lat nie spłaca ich w terminie, a jej długi narastają.

Dowód:

- zeznania powódki (k-46).

•

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na częściowe uwzględnienie.

Zgodnie z art. 720 § 1 k.c., przez umowę pożyczki, dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Odpowiedzialność kontraktowa znajduje zastosowanie w stosunkach między wierzycielem i dłużnikiem, którzy są stronami określonego stosunku zobowiązaniowego (art. 471 kc). Dłużnik nie wykonuje zobowiązania, jeżeli przez swoje zachowanie nie doprowadzi do osiągnięcia przez wierzyciela określonej kontraktem korzyści. Ciężar dowodu istnienia przesłanek odpowiedzialności kontraktowej, w świetle art. 6 k.c., spoczywa na wierzycielu (por. wyrok SA w Lublinie z dnia 19 lutego 2013 r., I ACa 717/12, LEX nr 1314796). Musi on zatem udowodnić istnienie ważnego zobowiązania o określonej treści, w stosunku do którego czyni dłużnikowi zarzuty jego naruszenia. W niniejszej sprawie poza sporem było, że pozwana zaciągnęła pożyczkę w kwocie 7500 zł, z terminem zwrotu do dnia 9.07.2017r. Pozwana pierwotnie w sprzeciwie od nakazu zapłaty kwestionowała zasadność powództwa co do istotny, lecz kolejno - na rozprawie przyznała, że zawarła taką umowę. Zgodnie z umową, niespłacona w terminie należność, miała być

oprocentowana według stopy, wynoszącej czterokrotność stopy kredytu lombardowego NBP w stosunku rocznym. Poza sporem było, że pozwana nie spełniła swojego zobowiązania w umówionej wysokości i terminie. Podnoszony przez pozwaną zarzut w zakresie przedawnienia roszczenia, uwzględniając bezsporną datę wymagalności - był bezzasadny (art. 118 kc).

W sytuacji, gdy zachowanie się dłużnika w wykonaniu zobowiązania ma polegać na daniu lub czynieniu, przeprowadzenie przez wierzyciela dowodu na fakt niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, o ile nie jest niemożliwe, to na pewno jest bardzo utrudnione. Dlatego w takich sytuacjach przyjmuje się, że to dłużnik, broniąc się przed zarzutem niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, powinien przedstawić dowód spełnienia świadczenia (art. 462 – 463 kc). W rozpoznawanej sprawie pozwana wykazała, że spełniła świadczenie częściowo, zarazem nie wykazała, że nienależyte wykonanie zobowiązania jest następstwem okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności (art. 471 kc w zw. z art. 6 kc). Trudna sytuacja majątkowa i osobista dłużnika nie zwalnia z odpowiedzialności kontraktowej. Niemniej jednak, jak ustalono, w dniu 8.09.2017r. pozwana wpłaciła z tego tytułu kwotę 100 zł – co pomniejszyło jej zaległość wobec powoda, a czego ten nie rozliczył zgłaszając swoje żądanie w pozwie. Mając na uwadze wysokość zaległości pozwanej na dzień wpłaty – tj. 7672,60 zł (w tym kapitał i skapitalizowane na ten dzień należne odsetki umowne od kwoty 7500 zł od dnia następnego po umówionym terminie zwrotu pożyczki), po dokonanej wpłacie kwoty 100 zł, dług pozwanej wynosi 8260,13 zł – w tym: kwota 7500 zł, tytułem kapitału i kwota 760,13 zł, tytułem skapitalizowanych odsetek umownych naliczonych do 8.05.2018r. (z uwzględnieniem dokonanej w dniu 8.09.2017r. wpłaty kwoty 100 zł).

Zgodnie z art. 481 § 1 k.c., jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Wysokość odsetek wynika z umowy stron. Na tej podstawie zasądzono od pozwanej dodatkowo odsetki w wysokości umownej od kwoty kapitału tj. 7500 zł oraz odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty skapitalizowanych odsetek, tj. 760,13 zł - od dnia następnego po wniesieniu pozwu, tj. 9.05.2018r. (art. 481 § 2, 2¹, 2² kc i art. 482§ 1 kc).

Dochodząc zapłaty kwoty 1147,50 zł, tytułem prowizji przy obsłudze pożyczki, strona powodowa powołała się na postanowienia umowy pożyczki. Zgodnie z § 1 pkt 22 umowy, prowizja oznacza koszt udzielenia pożyczki, którą pożyczkobiorca zobowiązany jest uiścić pożyczkodawcy w wysokości podanej w umowie. W dokumencie, dołączonym do pozwu, zatytułowanym (...) (k-19) przewidziana została zarazem wysokość prowizji w kwocie 1288,40 zł. Zarazem twierdzenia powoda, że pozwana, jako pożyczkobiorca wyraziła zgodę na takie warunki pożyczki pozostały gołosłowne – powód nie przedstawił dowodu oświadczenia pozwanej, że potwierdza dokonanie rejestracji oraz wyraża zgodę na umowę pożyczki, dowodu na fakt, że pozwana wyraziła zgodę na pożyczkę w e-mailu, jak również dowodu wysłania na adres e-mail pozwanej dokumentów, o czym mowa w piśmie powoda z dnia 7.09.2018r. (art. 6 kc).

Zawarta pomiędzy stronami umowa, określona jako umowa pożyczki, pod względem prawnym stanowi kredyt konsumencki w rozumieniu ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2011 roku, Nr 126, poz. 715). Zgodnie bowiem z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255.550 złotych albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi. Za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności umowę pożyczki (art. 3 ust. 2 pkt 1). Umowa o kredyt konsumencki winna zostać zawarta w formie pisemnej. Umowa powinna być sformułowana w sposób jednoznaczny i zrozumiały (art. 29 ust. 1 i 3). Treść umowy o kredyt konsumencki została uregulowana w art. 30 ust. 1 ustawy, zgodnie z którym umowa powinna określać m.in. rzeczywistą roczną stopę oprocentowania oraz całkowitą kwotę do zapłaty przez konsumenta ustaloną w dniu zawarcia umowy o kredyt konsumencki wraz z podaniem wszystkich założeń, przyjętych do jej obliczenia (pkt 7), informację o innych kosztach, które konsument zobowiązany jest ponieść w związku z umową o kredyt konsumencki, w szczególności opłatach, prowizjach, marżach oraz kosztach usług dodatkowych, jeżeli są znane kredytodawcy oraz warunki na jakich koszty te mogą ulec zmianie (pkt 10), skutki braku płatności (pkt 12), sposób zabezpieczenia i ubezpieczenia spłaty kredytu,

jeżeli umowa je przewiduje (pkt 14). Zawarta pomiędzy stronami umowa pożyczki spełniała powyższe wymogi i nakładała na pożyczkobiorcę obowiązek zwrotu pożyczonej kwoty.

Pozwana podniosła w niniejszej sprawie zarzut abuzywności postanowień zawartych w umowie. Przepis art. 76 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej wyraża podstawową zasadę ochrony konsumentów, stanowiąc, że władze publiczne chronią konsumentów, użytkowników i najemców przed działaniami, zagrażającymi ich zdrowiu, prywatności i bezpieczeństwu oraz przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi. Zakres tej ochrony określa ustawa.

W myśl art. 385¹ § 1 kc postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Istotnym w niniejszej sprawie było, że w konkretnym przypadku postanowienie wzorca, dotyczące wysokości prowizji, należy zakwalifikować jako klauzulę abuzywną.

Zgodnie z treścią przepisu art. 385¹ § 1 kc do uznania danego postanowienia umownego za niedozwolone i wyeliminowania go z praktyki stosowania, konieczne jest stwierdzenie łącznego występowania czterech przesłanek. Mianowicie: 1) postanowienie nie zostało uzgodnione indywidualnie, 2) ukształtowane w ten sposób prawa i obowiązki stron pozostają w sprzeczności z dobrymi obyczajami, 3) powyższe prawa i obowiązki rażąco naruszają interesy konsumenta, 4) postanowienie umowy nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron.

Funkcja art. 385¹ § 1 kc sprowadza się z jednej strony do tego, że regulacja w nim zawarta stanowi normę interpretacyjną, a z drugiej do tego, że treść tego przepisu powoduje powstanie swoistego "domniemania abuzywności", tj. że dana klauzula umowna jest zakazanym postanowieniem umownym (wyrok SA w Warszawie z dnia 4 kwietnia 2013 roku, VI ACA 1324/12).

Za nie uzgodnione indywidualnie ustawodawca określił te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy, zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 kc). Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (art. 385¹ § 4 kc). Powód okoliczności tej nie wykazał. Specyfika sposobu zawarcia przedmiotowej umowy pożyczki zarazem jednoznacznie wskazuje na brak rzeczywistego wpływu konsumenta na treść umowy pożyczki.

Komentatorzy wskazują, że przez „dobre obyczaje” w rozumieniu art. 385¹ § 1 kc należy rozumieć pozaprawne reguły postępowania niesprzeczne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. W swoim orzecznictwie zarówno Sąd Najwyższy, jak i sądy powszechne przyjmują, że za sprzeczne z dobrymi obyczajami należy w pierwszej kolejności uznać wprowadzenie klauzul godzących w równowagę kontraktową stron, zaś "rażące naruszenie interesów konsumenta" polega na nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta (uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 r., I CK 832/04). Działanie wbrew "dobrym obyczajom" w rozumieniu powołanego wyżej przepisu w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku (uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 27 maja 2009 r., VI ACA 1473/08). Sprzeczne z dobrymi obyczajami są zatem np. działania wykorzystujące niewiedzę, brak doświadczenia konsumenta, naruszenie równorzędności stron umowy, działania zmierzające do dezinformacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności. Chodzi więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania (uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 stycznia 2011 r., VI ACA 771/10). Jeżeli chodzi o rażąco naruszenie interesów konsumenta to przyjmuje się, że występuje ono wówczas, jeżeli postanowienie umowne poważnie, znacząco odbiega od sprawiedliwego wyważenia

praw i obowiązków stron. W wyroku z dnia 13 lipca 2005 r. (I CK 832/04, Pr. Bank. 2006, nr 3, s.8) Sąd Najwyższy stwierdził, że rażąco naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy przyjąć, że kwestionowane przez pozwaną postanowienia zawartej umowy nie zostały z nią uzgodnione indywidualnie. Konsument nie miał zatem wpływu na treść postanowienia umowy i nie było ono z nim uzgadniane (okoliczności przeciwnej powód nie wykazał). Przedmiotowe postanowienia nie dotyczą także głównych świadczeń stron, gdyż należą do nich tylko takie elementy konstrukcyjne umowy, bez których uzgodnienia nie doszłoby do jej zawarcia (essentialia negotii).

W tej sytuacji w dalszej kolejności należało przyjąć, że przedmiotowe postanowienie umowy, dotyczące wysokości prowizji ustalonej w kwocie 1288,40 zł, która nie odzwierciedla nakładów rzeczywiście poniesionych przez pożyczkodawcę (przy czym powód nie wyjaśnił, skąd wynika różnica względem dochodzonej z tego tytułu kwoty), przy kwocie pożyczki w wysokości 7500 zł oraz okresie spłaty, ustalonym na miesiąc, kształtowało prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, zakładało ogromną dysproporcję świadczeń, rażąco naruszając interesy konsumenta, mogło przynosić powodowi nieuzasadnione korzyści - i jako takie spełnia przesłanki abuzywności, a w konsekwencji jest wyłączone z umowy (art. 385³ KC) i nie wiąże pozwanej.

Wniosek pozwanej o rozłożenie na raty świadczenia, w przypadku uwzględnienie przez Sąd powództwa, nie zasługiwał na uwzględnienie. Zgodnie z art. 320 k.p.c. rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty jest możliwe tylko "w szczególnie uzasadnionych wypadkach". Takie wypadki zachodzą, jeżeli ze względu na stan majątkowy, rodzinny, zdrowotny spełnienie świadczenia przez pozwaną niezwłoczne lub jednorazowe spełnienie zasądzonego świadczenia przez pozwaną byłoby niemożliwe lub bardzo utrudnione albo narażałoby ją lub jej bliskich na niepowetowane szkody. Zgłaszając taki wniosek pozwana nie wykazała, że tego rodzaju nadzwyczajne okoliczności zachodzą. Pozwana jest osobą stosunkową młodą, zdrową i w pełni sił, nie ma nikogo na utrzymaniu. Od momentu zaciągnięcia pożyczki do dnia wyrokowania jego sytuacja osobista i finansowa nie uległy zmianie, a ponadto nie rokuje poprawy, przez co nie daje ona rękojmi, że świadczenie zostanie należycie spełnione w przypadku rozłożenia zasądzonej kwoty na raty.

Orzeczenie o kosztach jak w punkcie III wyroku oparto na podstawie przepisu art. 100 kpc w zw. z art. 98 § 1 i 3 kpc, przyjmując, że powód wygrał sprawę w 87% i w takim stosunku rozdzielono koszty procesu, w skład których wchodziła uiszczona przez powoda opłata sądowa od pozwu – 300 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł i wynagrodzenie pełnomocnika, będącego adwokatem, w stawce minimalnej – 1800 zł, razem: 2117 zł (x 87% = 1841,79 zł).